

Sygn. akt IV KO 3/23

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **R. S.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 8 lutego 2023 r.,
wniosku Sądu Rejonowego w Białymstoku
z dnia 30 grudnia 2022 r., sygn. akt III K 2396/21
o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,
na podstawie art. 37 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2022 roku, sygn. akt III K 2396/21, Sąd Rejonowy w Białymstoku zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy przeciwko R. S. do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ustrzykach Dolnych. W wywiedzionym wniosku wskazano, że proces tego oskarżonego nie rozpoczął się z uwagi na treść przedkładanych zaświadczeń lekarskich dotyczących jego stanu zdrowia. Sąd rejonowy dopuścił dowód z opinii Zakładu Medycyny Sądowej i Prawa Medycznego w Rzeszowie na okoliczność ustalenia stanu zdrowia oskarżonego i możliwości brania przez niego udziału w postępowaniu, która to opinia w efekcie stała się podstawą wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Inicjatywa wyrażona przez Sąd Rejonowy w Białymstoku nie zasługiwała na tym etapie postępowania na uwzględnienie. W pierwszym rzędzie podkreślić trzeba wyjątkowy charakter instytucji przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości i potrzebę restryktywnej wykładni owej przesłanki, gdyż stwierdzenie jej wystąpienia wiąże się z modyfikacją kodeksowego porządku w zakresie ustalania właściwości miejscowej sądu, znajdującego przecież umocowanie konstytucyjne (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przekazanie sprawy w trybie art. 37 k.p.k. jest możliwe także w sytuacji, gdy ustalony i potwierdzony zły stan zdrowia oskarżonego wyklucza w ogóle możliwość jego uczestnictwa w procesie przed sądem miejscowo właściwym, odległym od miejsca zamieszkania oskarżonego, bądź ocena tego stanu zdrowia nie jest aż tak kategoryczna, ale kondycja zdrowotna znacznie utrudnia jego obecność na rozprawie w tym sądzie, ze względu na narażanie zdrowia i życia tego oskarżonego na poważne niebezpieczeństwo (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dni: 12 sierpnia 2008 r., II KO 50/08, OSNwSK 2008, Nr 1, poz. 1625; 21 lipca 2011 r., III KO 51/11, LEX nr 860626; 20 kwietnia 2021 r., IV KO 41/21, LEX nr 3229495; 25 sierpnia 2022 r., V KO 76/22, LEX nr 3411783; 31 sierpnia 2022 r., III KO 85/22, LEX nr 3414757; 7 września 2022 r., IV KO 87/22, LEX nr 3416535).

Zdefiniowane więc w praktyce orzeczniczej Sądu Najwyższego pojęcie dobra wymiaru sprawiedliwości w znaczeniu nadanym przez przepis art. 37 k.p.k., wyraża się w zagwarantowaniu realizacji prawa do rzetelnego procesu, a to poprzez dyrektywę rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k.), jak też realne prawo oskarżonego do uczestnictwa w procesie (art. 374 § 1 k.p.k.). W sytuacji zatem, w której stan zdrowia oskarżonego uniemożliwia realizację powyższych gwarancji, zaś przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu wyeliminowałoby zaistniałe przeszkody, uznaje się, że zachodzi wyjątkowy przypadek, uzasadniający zmianę właściwości miejscowej sądu w powyższym trybie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., III KO 51/22, LEX nr 3395029; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2022 r., III KO 72/22, LEX nr 3402344).

Jako przyczynę uzasadniającą przekazanie sprawy sąd rejonowy wskazał stan zdrowia oskarżonego. Szczególnych przesłanek umożliwiających czy wręcz nakazujących przekazanie sprawy w niniejszej sprawie jednak nie stwierdzono.

Z opinii biegłego z Uniwersytetu R. Zakładu Ekspertyz Sądowo-Lekarskich i Kryminalistycznych, sporządzonej wyłącznie na podstawie dokumentów zawartych w aktach wynika, że choć stwierdzono u oskarżonego szereg schorzeń, to z punktu widzenia sądowo-lekarskiego brak jest bezwzględnych przeciwwskazań do jego aktywnego uczestnictwa w czynnościach procesowych pod tym warunkiem, że będzie się stosował do zaleceń lekarskich, w tym zwłaszcza regularnie przyjmował przepisane leki. Brak jest też podstaw do przyjęcia, iż schorzenia występujące u R. S. stanowią bezwzględne przeciwwskazanie do odbywania podróży z miejsca jego zamieszkania do siedziby sądu, aczkolwiek odległość i czas podróży mogą stanowić dla niego istotną niedogodność i obciążenie fizyczne (punkty 2/ i 3/ opinii). Finalnie biegli przyjęli, iż z uwagi na stan zdrowia wskazane byłoby jedynie umożliwienie R. S. składania wyjaśnień w pozycji siedzącej, ograniczenie czasu trwania czynności do około 6 godzin, z możliwością przerwy na przyjęcie leków, ewentualnie wykonanie pomiaru poziomu glukozy we krwi za pomocą glukometru i spożycie posiłku (pkt 4).

Dodatkowo biegli zaznaczyli, iż z uwagi na brak dokumentacji medycznej, takiej jak szpitalne i ambulatoryjne historie choroby, zawierające wynik badań przedmiotowych i podmiotowych oraz wyniki badań laboratoryjnych i obrazowych, wyniki konsultacji specjalistycznych itp., nie są w stanie zweryfikować danych zawartych w przedłożonych przez oskarżonego zaświadczeniach lekarskich (należy dodać, że pochodzących zasadniczo od jednego lekarza).

Dodatkowo, oceniając spostrzeżenia i konkluzje zawarte w opinii sądowo-lekarskiej, istotnie dostrzec należy znaczącą niekonsekwencję po stronie sądu rejonowego, który z jednej strony wydanie opinii zlecił placówce mieszczącej się w pobliżu miejsca zamieszkania oskarżonego (k. 556v), a z drugiej nie zlecił opiniującym w sposób wyraźny jego osobistego zbadania (k. 558). Stąd też z opinii można wyczytać sugestię, że w razie uzupełnienia dokumentacji medycznej o materiały źródłowe (względnie osobiste stawiennictwo oskarżonego w placówce i

umożliwienie dokonania opiniującym stosownych badań), wnioski opinii mogą być inne, nie przesądzając jednak ani samych zmian, ani ich ewentualnego kierunku.

W chwili obecnej stwierdzić należy, że w oparciu o dane zgromadzone w aktach sprawy nie zachodzi szczególna okoliczność warunkująca odstępianie od zasady ogólnej właściwości sądu. Opinia sądowo-lekarska nie wskazuje ani na istnienie bezpośrednich przeciwwskazań w dojeździe oskarżonego do sądu właściwego, ani na to, by kondycja zdrowotna oskarżonego miała znacznie utrudniać jego obecność na rozprawie w Sądzie Rejonowym w Białymstoku, ze względu na narażanie zdrowia i życia na poważne niebezpieczeństwo. Stan zdrowia oskarżonego nie uniemożliwia realizacji gwarancji rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k.) oraz realnego prawa oskarżonego do uczestnictwa w procesie (art. 374 § 1 k.p.k.).

Sąd rejonowy organizując rozprawy winien więc uzyskać od stron stanowisko co do ewentualnych wniosków dowodowych oraz podjąć odpowiednie działania logistyczne, pozwalające w miarę możliwości przeprowadzić niezbędne dowody podczas jednej rozprawy oraz odpowiednio wcześniej powiadomić o jej terminie oskarżonego i jego obrońcę. Ilość dowodów do przeprowadzenia na rozprawie, w tym z zeznań świadków (z których zdecydowana większość mieszka wszak w pobliżu okręgu działania sądu miejscowo właściwego, podobnie jak i pełnomocnicy oskarżycieli posiłkowych) wskazuje, że przewód sądowy może i powinien zostać zamknięty po jednym lub dwóch terminach.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, orzeczono jak w sentencji.